

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt, a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Maiestatea Sa Imperătesa-Regină Elisabeta.

Fantomă a secului nostru, anarchismul omoră și nimicesce tot ce-i stă în cale.

Capetele încoronate, reprezentanții puterii din stat sunt mai ales ținta nișuitorilor acestei teribile fantome.

Țarul Rusiei a fost dumeat în bucățele de bomba nihilistilor, presidentul republicii franceze a fost ucis cu un cuțit, ministrul-president spaniol a cădat lovit de glonțele unui anarchist, și împărătesa regină a noastră tot de mâna unui ucigaș a fost lovită.

E îngrozitoriu, cum fantoma secului nostru, anarchismul, se lătește, cu câtă crușime își face el condamabila sa meserie, și cât de nesuficiente s'au dovedit măsurile pentru nimicirea acestui flagel al secolului nostru.

În Rusia nihilismul, în Germania socialismul, în libera Elveția anarchismul, este numirea, sub care ni-se prezintă această teribilă boală a veacului, și efectele pretutindenea sunt aceleași.

Omor rămâne în urma ei, și lumea cu grăză privesce în neputință cu care statele Europene întâmpină lăfșirea acestei crâncene bôle.

S'au stricat moravurile bune, s'a scos din inima omenilor frica de Dumnezeu, s'a desrădăcinat din inimile cetățenilor credința în Dumnezeu, li s'au luat fericirile vieții vecinice.

În locul acelor au intrat desertațiunile lumei acesteia, materialismul cu drăia de vițuri sociale. Urmarea este frica de Dumnezeu și de răsplata în lumea cealaltă; fiecele acestora sunt apoi nihilismul, anarchia, socialismul.

S'a luat din mâna bisericii puterea și posibilitatea de a conduce ea, de a stăpâni prin cuvântul lui Dumnezeu asupra inimilor omenilor, în locul celor luate statele nu au putut da un echivalent de asemenea forță morală.

N'a fost în stare statul, ca el să aibă, el să exercite influența binefăcătoare, pre care a luat-o din mâinile bisericii.

Degenerarea se observă pretutindenea, și atârână dela indiviți și dela mediul social, în care acestia trăiesc, ca ea se se manifeste în totă grozovenia, la care s'a putut deșosi.

În ochii mulțimei este o enigmă cinismul, cu care se poartă în închisore individul, care a ridicat mâna sacrilegă asupra Maiestății Sale împărătesei noastre.

Ca omul, care a făcut faptă bună, el în continuu ride, cântă cântări de veselie, se laudă cu fapta sa, și cu mândrie își arată mâna dreaptă, care n'a greșit, ci cu siguranță a îndreptat arma omoritoare asupra împărătesei regine.

Este un fanatism, care vorbește din acest asasin, un fanatism, care des prefuesce mărtea, numai se pōtă ajunge la ținta dorită, și acesta este, așasinarea capetelor încoronate, și a omenilor, cari au în mână puterea.

Un asemenea fanatism produce martiri în sensul ideilor nihiliste, și numărul lor crește în proporția, în care crește persecuțiunea contra acestei bôle a veacului nostru.

Ne înfiorăm în sufletul nostru, când vedem un asemenea om, cum este cel ce a ridicat mâna ucigașă asupra împărătesei noastre.

Desbrăcat de ori ce simț religios moral, desbrăcat de ori ce sentimente omenești, omul acesta ne prezintă secta anarhiștilor în totă golăteala, în totă fiivolitatea, în totă grozăvenia ei.

Este datorința statelor a se cugeta serios asupra măsurilor, de a se pune capăt acestei secte, care e rușinea veacului nostru.

Între multele mijloce de sanare, de bună seamă se vor cugeta omenii și la rolul binefăcătorului, care e rezervat bisericii creștine aici, pe pământ.

Să se redea bisericii libertatea acțiunii, să i-se restituie sacrele instituțiuni, cari prin legislațiunea țerilor i-s'au luat, să i-se dea locul cuvenit între instituțiunile statelor, să fie împinată cu iubirea și cu încrederea, care o reclamă sânta ei misiune, neînterensată ei activitate, și cu mai mare efect se va combate anarchia, care e rușinea veacului nostru.

În jurul catafalcului

M. S. Împărătesei-Regine Elisabeta.

Sedinta festivă în comitatul Sibiu.

În 3/15 Sept. 1898 la orele 12 în sala cea mare a comitatului s'a ținut sedinta festivă a comitetului municipal al comitatului Sibiu. Sala era decorată cu brazi, în fundul sa lei copert cu vîl negru era bustul Maiestății Sale împărătesei regine. Masa funcționarilor comitatensi, păreții și galeria erau tōte îmbrăcate în postav negru. Printre brazi erau aședate flori esotice. Galeria era plină de lume alasă. În mijlocul salei reprezentanții comitatului făceau grupuri și discutau cu adâncă consternațiune tragica trecere din viață a Maiestății Sale împărătesei-regine.

La orele 12 pandurul postat în ușa salei celei mari, face semnul de a se goli spațiul din mijlocul salei, și în tăcere adâncă așteptă membrii comitetului municipal deschiderea ședinței festive.

Comitele supreme deschide congregațiunea cu o vorbire în limba maghiară, și face

propunerea, ca congregațiunea să se exprime la protocol durerea pentru tragica trecere din viață a Majestății Sale reginei; se emită o deputațiune la înmormântare, care să pună o corōnă pe sieri în numele maniciului; să trimită la tronul prea înalt adresă de condolență, și în fine membrii congregațiunii, amphiotii municipiului, ai magistratelor și ai comunelor politice de pe teritoriul comitatului să poarte doliu în semn de durere în timp de 4 săptămâni.

Cu adâncă tăcere a primit congregațiunea tōte aceste propuneri.

Adresa de condolență a a ecit vice-notariul Schieb în limba maghiară și germană și vice-notariul Stefan Stroia în limba română.

Sub tot decursul congregațiunii membrii au stat în picioare.

Sedinta s'a terminat la orele 12 și jum.

Adresa de condolență este următoarea:

Maiestatea Voastră Cesaro-regescă Apostolică, Preagrațiose Domn și regel!

Sub influența teribilei întâmplări, care Majestății Voștre i-a răpit pe augusta soție, și țerilor Maiestății Voștre pre domnitoarea prea iubită și de vecinică pie memorie, care a sgduit adânc totodată și omenimea întreagă, încât adăcă cu considerare nu numai la darurile din afară ale naturii, ci și la sentimentele omenești, la spirit și la inimă, putem aloci această numire, sub influența acestei teribile întâmplări ne-am adunat ați cu intențiunea, ca pe deoparte să dăm expresiune participării noastre omagiale din incidentul grelei lovituri, ce sōrtea a măsurat asupra Maestății Voștre, pe de altă parte să dăm expresiune doliului nostru adânc pentru pierderea cea mare care și pre noi ne atinge atât de dureros, și astfel cu încredere în nemărginita bunătate a atotputernicului Dumnezeu, să încercăm a ne mângăia și a ne întări inimile întristate.

Deși în jalea cea adâncă, în durerea ce e peste măsură de mare, cu care cercați suntem, acesta este unica rață de speranță, care abia mai licăresce, și de care ne prindem cu tōtă tăria sufletului nostru adânc întristat, totuși aflăm o consolare ore care în firma convingere, că Dumnezeu puterilor va auzi ruga noastră, care deopotrivă cu țera noastră din adâncul inimilor noastre i-o aducem:

Să dea putere Maiestății Voștre, ca să puteți suporta această nouă și nemărginită durere;

cu nemărginita sa îndurare să trimită în aceste triste și grele zile mângăiere Maiestății Voștre;

să binecuvinte pe Maiestatea Voastră cu sănătate și cu perseveranță, ca

în împlinirea datorințelor de domnitoriu să aflați mângăiere și în neclătita alipire și fidelitate a poporului credincios, căci poporele Maiestății Voștre, și între acestea și noi, în durata cea lungă a Domniei Majestății Voștre, pline de iubire parăntă, și vor constituțională, vedem garanția, că ele vor afla balsamul alinătoriu în noua și nemărginita pierdere, care prin trecerea din viață a domnitoarei noastre de vecinică amintire binecuvântată, a Maiestății Sale reginei Elisabeta, a sgduit adânc, dimpreună cu Maiestatea Voastră și cu augusta casă domnitoare, țera întreagă, pre tōte poporele credincioase ale Maiestății Voștre și le-a umplut de amare dureri.

Indurați-Ve Maiestate a primi prea grațios umilita exprimare a omagialei noastre condolențe, a alipirei neclătite și a loialității noastre.

Inmormântarea.

Pregătirile pentru înmormântarea acesteia repozate s'au făcut în decursul acestor săptămâni cu multă grijă și cu mare aparat. Tragicul sfîrșit însă al vieții Împărătesei, pare a fi și el un îndemn mai mult, ca lumea atât din monarhie cât și din afară de monarhie, să dea ore-cum navală asupra Vienei pe ziua înmormântării, încât arangiatorii supremi, s'au vădut nevoiți deja de Joi, a opri participările, a căror înștiințări soseau încă neconținut.

Mercuri magistrul suprem de curte a răspuns întrebărilor telegrafice ce-i soseau, cu următoarele:

Cununi se pot încă depune la comanda Cetății, până Joi la orele 6 s'era; deputațiuni, din lipsa de loc, nu se pot primi!

Participările Curților domnitore.

Stabilite fiind înștiințările de participare din partea Curților domnitore, reese că iau ați parte la înmormântare:

Împăratul Wilhelm al Germaniei, în persoană;

Marele Duce Alexis, ca reprezentat al Țarului Rusiei;

Ducele George de Cambridge, ca reprezentat al Reginei Angliei;

Moștenitorul de tron italian, ca reprezentat al Regelui Italiei;

Albert, Regele Saxoniei;

Ferdinand, moștenitorul Tronului român, ca reprezentat al Regelui Carol I. Altea Sa Regală Ferdinand, e însoțit de d-nii Emil Ghica ministrul României la Viena, general Vlădescu și maiorul Aurel Dimitrescu adjutanții Altei Sale.

Regina Hannoveriei;
Alexandru, Regele Sârbiei;

Nunțul Taliani, ca reprezentant al pa-pei dela Roma;

Leopold, regentul Bavariei;

Wilhelm Henrich, mare principe de Sachsen-Weimar;

Henrich, Principele de Schaumburg; și

Toți principii germani;

Contele de Fandria, ca reprezentant al Regelui Belgiei.

Părechea Princiara de Chumberland.

Leopold, Principele Regent al Bavariei.

Un general francez, ca reprezentant al Președintelui republicii franceze; și

Un general reprezentant al Principelui de Wales.

Lângă Rudolf!

La dorința Majestății Sale monarchului, Suverana va fi înmormântată lângă fiul său reposat nainte cu 4 ani, fostul moștenitor de tron *Rudolf*. Spre scopul acesta se va delătura de lângă sarcofagul acestuia, sarcofagul archiducelui Carol Ludovic.

Plecarea din Geneva.

Rămășițele pămâtesci ale împărătesei regine au fost transportate Mercuri, în 14 Sept. dela hotelul *Beau-Rivage* la gara din Geneva, pentru a fi aduse la Viena cu trenul special de curte, ce a fost sosit. Poporațiunea orașului a manifestat și de rândul acesta do- liul său într'un mod simplu, însă mareț. Pe stradele, prin cari a trecut cortegiul funebru, mișunau mii de oameni. Pe edificii erau arborate stindarde de dolii, cari sub flor negru purtau colorile Elveției și Genevei. Cortegiul a părăsit hotelul la 8 ore dimineața. Înaintea lui mergeau geandarmi în ținută de gală, după ei carul mortuar tras de patru cai, apoi 2 trăsură încărcate cu cununi, și erași șese trăsură, în cari ocupau loc persoanele din suită. La cortegiul au luat parte 20 trăsură. Cortegiul a străbătut strada către gară în pas încet. Miile de oameni steteau pe delături muți, cu capetele plecate și desvălite.

În tot drumul prin Elveția, pe unde trenul ajungea, clopoțele bisericilor petreceau cu glasurile lor de jale, pe nenorocita domnitoare.

Dela graniță pân'acasă.

Trecerea trenului mortuar dela granița imperiului până la Viena, a fost apoi ceva mișcător. Îndată ce se apropia de un sat ori oraș, văile și colinele îl salutau cu sunete de clopote tânguioase și dătătoare parca de fiori, și satele și orasele întregi aglomerate pe la gare și în lungul drumului ferat, cu capetele descoperite și cu lacrimi în ochi. Poporul întreg deplângea din inimă sfârșitul acesta tragic și pe pământ strein, a nenorocitei împărătese.

Intimpinarea în Viena.

A fost imposantă. La gara dinspe Apus a capitalei imperiale, în treg statul ofițeresc al garnisioanei era prezent, formând o gardă de onoare, afară de aceea preoțimea superioară, autoritățile și notabilitățile capitalei. Dela gară până la Curte, pe ambe părțile drumului, trupele formau spalir, — iar afară de acești oficioși, o mare de oameni inunda tristește strade umbrite de miile de flămuri negre, petrecând într'o tristă tăcere durerosul convoiu până s'a pierdut în curtea Împărătescă.

Cununa Împăratului.

M. Sa, greu încercatul Împărat, a depus asară, Vineri sara, între orele 7 și 8, cununa sa cu mâna proprie pe cosciugul perdutei sale soții A plâns cu amar și îngenuchind a rostit o rugăcinne pentru sufletul ei.

Manifestul împăratului.

Se vorbește prin Viena, că M. Sa Împăratul-Rege, după înmormântare va da un Manifest către popoarele monarchiei.

Serbarile iubire — sistate.

N. Fr. *Presse* din Viena ține a ști sigur, că M. Sa Împăratul însuși și-a arătat dorința, ca toate serbarile iubire să fie cu desăvârșire sistate!

Nici chiar missa festivă în biserica Sft. Stefan, nu se va servi.

Deputațiunile parlamentelor, austriac și ungar, precum și a dietelor provinciale aus-

triace, nu se vor mai trimite; Principi domnitori streini nu vor veni la Viena pe ziua iubileului (2 Dec. n.), ci ca semn de participare iau parte sau se reprezintă la înmormântare.

Împăratul ar fi declarat forțe hotărît, că proximile 6 luni (doliul de Curte) are să le petreacă în cea mai mare retragere, și singura distracție, ce va avea, va fi îngrijirea de mersul afacerilor statului.

Testamentul Împărătesei.

Stirea ce și-a făcut intrare în presă, luată după *Berliner Börsencourier*, despre testamentul Împărătesei Elisabeta, precum e autorizat din cercuri competente a spune *Nenes Wiener Tagblatt*, a fost apocrifă.

În contra anarhiștilor.

Presa din toate statele, scandalisată de această cea mai nouă ispravă a sectei descreerate, ce se numește pe sine „Anarhiști“, este de părere, ba o cere chiar cu tărie, ca contra anarhiștilor să se iee de urgență cele mai aspre dispoziții și anume pe temeiul unei convenții între toate statele de o potrivă, ca astfel să nu fie țară în care ei să mai pōtă afla asil.

Lui „*Kölnische Volkszeitung*“ i-se comunică din parte bine informată, că guvernul imperiului german a hotărît, să facă pașii inițiatori ai pertractărilor între state asupra măsurilor de opresiune față de Anarhiști.

Aceste pertractări ar trebui, ȳice, să premărgă pertractărilor propuse de Țar pentru desarmare.

Guvernul german vrea să propună, ca să se aplice față de ei nu exiliul, căci din exiliu tot să mai pot strecura în țeri și printre oameni, ci să-i interneze, ca pe nebuni, și să nu mai fie lăsați liberi.

Statua Împărătesei-Regine.

Ungurii scot la ivelă că repōsata Împărătesă-Regină a fost cea mai mare patrōnă și pārtinitōre a lor, totdeauna; și că chiar cele mai multe din bunurile și pozițiile, ce ei le-au câștigat de vre o 40 de ani, prin ea le-au câștigat, și se pregătesc, în semn de recunoștință, să i ridice în Pesta o statuă. Au pornit deja în primele momente ale emoției, deci în timp forțe priincios de propagandă pentru memoria repōsatei regine, o colectă publică în favorul fondului statuiei. Și au adunat deja forțe mulți bani: peste 150,000 fl. și se vor colecta încă, căci toate foile fac propagandă strașnică pentru idee.

Și propun ostentativ, că „*Statua Reginei-Împărătesei*“ să fie ridicată pe locul Statuei lui *Hentzi*!..

Iar în statuă însași, să se întrupeze într'o formă ore-care momentul „istoric“, când Regina Elisabeta a venit din Viena la Pesta, și depunând o cunună pe catafalcul lui *Deák*, a îngenuchiat lângă sicriul lui și s'a rugat, chip ce se află ađi prin mulțimi de case maghiare. Ori dōr' statuă însași să reprezinte acest moment, acest tablou!

Beaurivage — spital.

Acele comisuni și comitete ce se constituiseră pentru arangearea festivităților iubire de 2 Decemvrie, au hotărît, ca din sumele de bani ce le stau la dispoziție, să cumpere hotelul *Beaurivage* în care a stat M. S. Împărătesă-Regină cele 3 ȳile după mōrte, și să-l prefacă într'un spital de binefacere pe sama supușilor austro-ungari din acel oraș și ȳinut.

Numai un loc încă!

Guardianul bisericii capușinilor a adus la cunoștința celor competenți, că după depunerea sicriului Împărătesei, în cripta bisericii Capușinilor numai e loc, decât pentru un sicriu, și că așa trebuie să se îngrijescă de alt loc de înmormântare pentru viitor.

O versiune despre Luccheni.

Unele sciri din Geneva susțin, că numele adevărat al asasinului împărătesei nu este cunoscut. „*Luccheni*“ ar fi un nume fals, pe care asasinul îl folosește cu scop de-a dificulta autorităților descoperirea altor soți de principii ai sei. Și că, peste tot, asasinul care susține

că n'a învățat nici o măiestrie, nu face nici-decum impresiunea unui om de rând. Espreșiunile lui sunt alese și manierele nu-l arată deloc a fi om prost. Chiar și din modul îngrijit, cum îi place să umble îmbrăcat, se conchide că asasinul face parte din straturi mai înalte ale societății, de cum se spune el, și că documentele, prin cari își legitimează numele de „*Luccheni*“, le-ar fi furat dela proprietatul legal al lor. Din semnele de până acum se conchide, după cum spun scirile din Geneva, că *Luccheni* ar fi un vechiu student de medicină, născut în Forli, al cărui nume adevărat ar fi *Luigi Lucchasi-Cassin*, de origine *Jidan*.

Arestare de anarhiști.

În *Fiume* a fost deținut Mercuri funcționarul dela oficiul de dare de acolo, cu numele *Iusurin*, de origine din Triest, care într'un birt apăra cu foc ideile anarhiste și aprobă fapta lui *Luccheni*. Tot acolo au mai fost deținuți cu două ȳile înainte doi indiviđi pentru preamărirea anarhismului.

În *Milano* a fost deținut dilele aceste anarhiștilor *Silest*, pentru distribuirea de proclamații anarhiste.

Dela Burg până la bis. Capușinilor.

În deosebire de obiceiul de până acum de curte, unde după eticheta severă spaniolă, Împăratul și principii ar fi avut să însoțască în trăsură cosciugul repōsatei împărătese, — de astă dată atât împăratul cât și membrii casei domnitoare toți, vor însoți sicriul împărătesei dela Burg până la biserica „*Capușinilor*“, unde se va așeza, mergând pe jos.

ȳiua Elisabeta, serbare școlară.

Ministrul ungar de culte și instrucțiune publică a luat ziua onomastică a împărătesei-regine Elisabeta în șirul serbarilor școlare obligate pentru școlile din totă țara.

Deja din anul școlar viitor începând, ministrul *Wlassics* va dispune, ca ziua de „*Elisabeta*“ să se ȳie de școli ca serbătoare școlară. Va ruga pe autoritățile bisericești să ordoneze în acea ȳi serviciu divin, iar după serviciul divin să ȳie serbătoare școlară comemorativă. Iar ȳstan se va dispune, ca deja în Sămbăta viitoare să se ȳie o atare serbare școlare.

Conferențe învățătorești

Conferența din Făgăraș.

(Încheiere.)

Asupra operatului cetit de învățătorul Ioan Căpăță s'a încins discuțiune interesantă.

Învățătorul *Ilariu Comșa* susține părerea, că din istoria biblică să nu se tracteze lucruri, cari trec peste priceperea copiilor, cum e bună-ōră Noe după potop și vinul, apoi din comput frangerile vulgare să nu se tracteze în estensiunea, care o cere normativul școlar.

Doresce, ca conferența să cōră dela consistoriu, ca acesta prin cerculariu să normeze, cari anumite cântări naționale să se cante în școlă, deōrece există un cerculariu, care în termeni generali interȳice executarea în școlă a unor cântări naționale.

Ioan Popa e de părere, că din Geometrie se ia prea puțin material în școlă populară. Materialul prescriș pentru anul al IV-lea de școlă să se pertracteze în anul al treilea, cel pentru anul al V-lea să se ia în al patrulea, cel pentru al VI-lea să se ia în anul al cincilea, apoi în anul din urmă să se ia în repetițiune întreg materialul.

Acēsta să se facă din motivul, că în cei doi ani din urmă ai școlii populare elevii nu cercetēză prelegerile regulat.

Din istoria naturală cere, să se tracteze mai pe larg anatomia omului.

După reflexiunile prelegătorului, care a arētat, că dacă se va observa

planul din normativul școlar, se va ajunge la cele accentuate de cei doi antevorbitori, conferența prin conclud a enunțiat, că tema e bine lucrată, o primesce de a sa, și o aclude la protocol.

Învățătorul Ioan Paicu dă cetire temei sale lucrate în scris. Tema a fost: „*Chemarea lui Avram*“, lucrată după treptele formale.

Tema acēsta a mai fost lucrată și publicată odată și în „*Fōia Pedagogică*“ după modelul preparațiunilor practice de Dr. Staude.

Visarion Bica în discușiunea asupra temei află, că ȳința nu e destul de clară. Cele-ce în temă s'au afirmat despre părinții lui Avram, nu se află în Istoria biblică, pe care o avem noi în-trodusă în școlile noastre, și astfel elevii aceea nu o pot sci.

N'a fost bună asemnarea dintre Avram și Cain, deōre-ce Cain a fost rēu, pe când Avraam e prezentat ca model de om bun.

Sistemisarea și sentența: „*Bine slugă bună și credincioasă*“, e prea abstractă.

Ioan Demian află, că era mai bine, dacă asemnarea se făcea între Avram și Avel, în locul lui Cain.

Traian Păcală susține, că după-ce lucrarea acēsta a fost publicată odată în „*Fōia Pedagogică*“, era mai bine, dacă prelegătorul ne da o lecțiune practică, ca și când o ar fi propus elevilor în școlă.

După discușiunea generală conferența prin conclud a enunțiat, că tema a fost bine lucrată, și observările la loc.

A urmat îndată raportul comisiunei esmise în ședința a două pentru facerea de propuneri cu privire la modalitatea și precauțiunile, pe lângă cari să se dea premii școlarilor. Raportorul comisiunei Ioan Popa în numele comisiunei face următoarele propuneri:

Modalitatea cea mai bună, de a distribui premii între școlari, după cum s'a accentuat de unii Domni în desbaterile noastre de eri, e de-a se distribui premiile în o ȳi de serbătoare.

Acēsta în general.

În special apoi tot față de modalitate, comisiunea crede, ca să se ia în considerare următoarele:

La școlile capitale, respective la școlile din orașe precum Făgăraș, Cohalm etc. distribuirea de premii să se facă cu ocașiunea ȳinerei esamenului de gimnastică, care va urma după esamenul de clasă, și care pe totă întâmplarea se se facă în o Duminică după prânz.

La școlile din cestelalte comune, distribuirea de premii să se facă imediat după obiectul „*Cant*“, atunci când esamenul are loc în o ȳi de Duminică sau serbătoare, când însă esamenul se va face în vre-o altă ȳi de preste săptămână, comisiunea e de părere ca să se amâne pe lângă distribuirea premiilor și esamenul de cântări, până în Duminica cea mai apropiată, când apoi încunoscințată părinții elevilor, precum și alți binevoitori ai prosperării școlii noastre, despre ȳinerea acestui esamen și despre distribuirea premiilor, vor fi invitați a lua parte la această solemnitate școlară.

Făț de partea a II-a a temei, că pe lângă cari precauțiuni sunt a se distribui premii etc. comisiunea este de următoarea părere:

1) În locul prim vin a se premia elevii, cari în decursul anului au dovedit o purtare morală bună și o diligență mare.

2) În locul al II-lea comisiunea crede, că ar fi de premiat acei elevi, cari în decursul anului școlar, au dovedit o purtare morală bună, o diligență mare, dar mai medieri fiind, nu pot obține calculii celor cu dispozițiuni sufletești mai pronunțate.

3) Față de elevii nepremiați, sub cari sunt de înțeles elevii, de cari mai sus în punctul 1. și 2. am făcut amintire, comisiunea propune: ca comisariul esaminatoriu, care va distribui și premiile, în o vorbire bine chibzuită să dea o dojană fină acestor fel de elevi și să le pună totodată în vedere, că prin o purtare morală mai bună, precum și prin o diligență mai mare vor putea ajunge cu alte ocașiuni să fie și ei premiați.

Cât pentru însăși premiile, părerea comisiunei este, să contee pentru elevii din primii ani de școlă, din recușite descris, pentru cei din anii ulteriori, din istoriōre morale, cărți școlare; ȳr pentru elevii, ce es din școlă să se dea ca premii cărți de conținut economic, precum, „*ȳinerea vitelor*“, „*Cartea stu-parilor săteni*“ etc. etc.

*

În discușiunea asupra raportului comisiunii mai mulți învățători au accentuat imposibilitatea de a se abstrage dela obiceiul observat în general în școlile noastre, de a se da premii și în bani.

Se întâmplă, că tocmai sub decursul esamenelor se dea unul și altul dintre cei prezenți bani cu scopul, de a premia cu ei pe elevii cei buni.

S'a luat deci concludul, ca între premii se se ia la locul din urmă și bani.

După facerea mai multor propuneri, în cele din urmă s'a acceptat următorul conclud:

1. Premiarea se se face în mod festiv, Dumineca sau în zi de sărbătoare, la încheierea esamenului, de aceea e de dorit, ca esamenul după posibilitate se se țină în zi de Duminecă, sau de sărbătoare.

2. La locul prim se se premieze elevii cari în decursul anului au dovedit purtare morală bună și au avut diligență mare.

3. Asemene se se premieze și elevii cu sporii mai puțin, dacă altcum în decursul anului au avut purtare morală bună și diligență mare, însă mai medioceri fiind, nu au putut obține calculi mai buni.

4. Premiele — atât în ce privește soțul cât și mărimea lor — le stătoresc directorul școlar cu epitropia parochială și cu învățătorul.

5. Premiile le distribue comisariul, care a condus esamenul, și ele constau din rețușele ale, din cărți pentru facultăți spirituale ale elevilor, și eventual și din bani.

6. Elevilor nepremiați comisariul, care conduce esamenul, le dă îndrumare, ca se se poarte ei bine, spre a fi premiați și ei la ocașunea procsimă.

7. Persoane streine de școlă nu pot da elevilor premii direct, ci au să le pună acelea la dispozițiunea comisiunii, care designa elevii, cari merita să fie premiați.

La propunerea învățătorului Ioan Paicu conferința și-a exprimat neplăcerea sa pentru neinteresul manifestat prin neabonarea „Foi Pedagogice”, și dorința, de a o abona fie-care învățătoriu.

Cu aceste s'a terminat conferința învățătorilor din protopresbiteratele Agnatei, Coghalmului și Făgărașului, cari s'au înalaturat sub auspiciul bune, și dela a căror organizare și ulterioară înțelșă conducere sperăm ridicarea nimbului învățătorului și a școlii române.

Să dea Dumnezeu, ca năsuințele bune, năsuințele nobile să fie încoronate cu succes.

Conferința din Sebeș.

Ținută în 18/30 August, Conferința învățătorilor din cercul Sebeșului s'ase, compusă din protopopiatele Sebeș, Mercurea și Alba-Iulia, a fost deschisă de comisarul consistorial Dr. Iosif Blaga cu următoarea cuvântare:

Toți, câți suntem aici, am învățat, că scopul educațiunii și al instrucțiunii este dezvoltarea caracterului moral și a puterii intelectuale a copiilor.

Pedagogia e știința, care ne conduce în a lucra în sensul cel adevărat, pentru ca să dezvoltăm caracterul moral și puterea intelectuală. Pedagogia ne spune, că pentru realizarea problemei sale se recere: „o lucrare cu plan a unor oameni bine crescuți și instruiți”.

„O lucrare cu plan a unor oameni bine crescuți și instruiți pentru a conduce copii, ca și ei să devină oameni bine crescuți și instruiți”, e problema noastră, a învățătorilor, a acelor oameni, cari sunt chemați a pune în practică, în școlă, principiile pedagogiei.

Cuvintele acestea: „O lucrare cu plan etc.” cuprind în sine un sistem întreg și vast și o problemă foarte înaltă și grea.

Conștiința clară și judecată adencă pedagogică și se recere, ca să fi în stare a vedea clar în întreg mecanismul acelu sistem, să cunoscă bine în totă ființa sa problema învățătorului! Și apoi voință și inimă caldă și se recere, pentru ca să fi în stare a lucra pe terenul instrucțiunii și educațiunii conform problemei impuse de pedagogie.

Claritatea și profunditatea, voința și căldura recerută se câștigă însă cu timpul, prin continuă efortare sufletească și continuă practică conștiințioasă în lucrarea, în care voiesc să fi bun muncitor.

Și în chemarea învățătorului cu deosebire e de lipsă, e indispensabil, să-ți câștigi

claritatea și profunditatea, voința și căldura inimii, decât e să conduci cu plan lucrarea instrucțiunii și a educațiunii.

Fără conducerea după plan bine definit a instrucțiunii și educațiunii, acestea nici nu pot avea rost!

În scopul, pentru ca de o parte să ne mai câștigăm idei orientătoare, să ne mai sforțăm sufletul în gândire pedagogică, în folosul lucrării cu plan în chemarea noastră, și de altă parte pentru ca să ne mai alimentăm cu scânteii nău în focul sacru al inimii noastre, în folosul potențării voinței și căldurii de lipsă întru realizarea planului pedagogic, s'a dispus și constituirea corpului nostru învățătoresc din archidieceasa, Transilvaniei în conferințe, de cari una e și cea a DVoștră, a celorlalte întru aici.

Nu e lucru scopul întrunirii DVoștre în acest fel de conferințe, Domnilor învățători!

Dar veți reflecta câte unii dintre DVoștre, presupun, în momentul acesta, că bine vor fi conferințele de felul acesta, dar mai bune au fost reuniunile!

Cuget, că așa veți reflecta câte unii dintre DVoștră, în momentul acesta, și țin să amintesc chestiunea, acesta aici și acum, pentru că am cetit în ziare articole scrise de învățători, articole în cari se ridică răscolul în contra hotărârii sinodului archidieceșan în privința reuniunilor, respective a conferințelor învățătoresci.

Dați-mi voie, Domnilor, să fiu franc în mijlocul DVoștră!

Dați-mi voie, să vă mărturisesc, că în urma celor cetite din acele articole, m'am convins pe deplin, că stimulul răscolului profesat nu e resentimentul surescit de indignare legitimă, ce trebuie să se producă atunci în inima omului înzestrat cu tărie de caracter și cu conștiința drepturilor și datorințelor, sale, când aceste drepturi și datorințe îi sunt neabgate în seamă, și când în locurile lor se aduce la valoare o hotărâre cu intenția voită de a-l prescurta de ele și a-i impune altele nepotrivite cu scopul, cu problema lui. N'am observat, vă mărturisesc, acest resentiment justificat, nici n'am găsit motivele mari și reale, pe cari ar trebui să se discute și aprecieze chestiunea, ci mi-s'a părut, că la mijloc e o simplă formalismare.

Asupra vorbelor profetice, ce se dau, nu e trebuință a se discuta. E lucru prea ușor a te da profet, cu vorbe.

Asupra formalismului e destul, dacă se atrage atențiunea, că aceia, cari au sarcina educațiunii și instrucțiunii, nu se pot pune nici odată pe formalism, când interese mari școlari sunt în joc. Nu forma, ci ideea, sensul, trebuie să ne conducă în aprecierile noastre.

Și afacerea abandonării reuniunilor și a revenirii la conferințe trebuie să o apreciem după natura sa adevărată.

La aprecierea acestei dispoziții două lucruri n'avem să trecem cu vederea noi, omienii chemați a lucra ași în sanctuarul școlii române și în special al școlii române gr-or. din Transilvania, și anume:

1) că trăim în un timp, când ideile și tendințele streine de biserică, spriginate de factori puternici, caută să se sălășluie în caracterele fragede ale tinerimii noastre, și

2) că biserică noastră ne-a fost totdeauna și e chemată să ne fie și în viitor seculul și mântuitorul ființei poporului nostru românesc.

În fața acestor două momente trebuie să recunoștem apoi, că școlii noastre i-se impune o datorință specială, de a sta totdeauna strins lipită de biserică noastră, de Alma-Mater a poporului nostru în toate privințele!

Etă filosofia, de unde avem noi să scotem și principiul pedagogic și norme de conduită pentru noi, dascălii școlii române, și deodată spiritul, cu care să alimentăm și principiile pedagogice și normele de conduită ale noastre!

Etă o problemă specială impusă de pedagogia noastră românească!

Etă deci, că avem sfânta datorință, însoțită de răspundere mare, de a ne alipi pe lângă biserică, de a ne face organe ale ei!

Astfel ni s'a impus datorința, ca să intrăm și cu reuniunile învățătoresci în un cadru mai strins bisericesc, să ne basăm pe un articol al Statutului organic, legea minunată a bisericii noastre, să ne transformăm în conferințe învățătoresci, cari sunt mai potrivite de a ne ține strinși pe lângă biserică și de a împedeca ajungerea școlii noastre pe povernișul pericolului al liberalismului.

Decât reuniuni afară de biserică noastră, mai bine fără ele.

Și vă rog, să contemplați hotărârea congresului didactic regicolar, întrunit mai dila trecut în Pestă, care a cerut contopirea tuturor reuniunilor în cea regicolară și vă dați seamă: nu ar urma eșiră reuniunilor de sub conducerea bisericii noastre? Bine ar fi așa pentru biserică și școlă noastră?!

În lumina acestor idei și împregiurări trebuie să primim hotărârea adusă de Ven. Sinod archidieceșan.

În deplină încredințare, că sinodul archidieceșan a hotărât în cunoștința interesu-

lui adevărat al școlii noastre, a împregiurării timpului și a bazei legale, să ne preocupăm numai și numai de cauza sfântă a școlii noastre.

Să nu mai căutăm a face deosebire între „reuniuni” și „conferințe”, căci în fond e același lucru. Sunt două numiri aci, adevărat, „reuniuni” și „conferințe”, care ne-a fost și și conferința același mijloc, dar ne-a fost și reuniunea, decât noi vrem acesta. Dacă ținem însă, să ne formalisăm, putem, adevărat, găsi deosebire. Cred însă că aprobați cu toții adevărul, că nu numirea de „conferințe”, ori „reuniuni” are să ne fericescă generațiunile viitoare ale neamului nostru, pe terenul școlar, ci conștiința și iscusința școlii noastre. Școlă noastră e înse complexul sufletelor și a inimilor învățătorilor noștri. Fi-veți D-stre constituiți în „Reuniune”, ori „Conferință”, tot felul sufletului și a inimii DVoștre ve va determina lucrarea și rezultatul lucrării Domnilor vōștre.

A rădica azi resboiu contra conferințelor și a ne declara părtași reuniunilor, înseamnă, că nu suntem conduși în gândirea noastră și de pedagogia noastră specială, de pedagogia românească; înseamnă, că nu lucrăm cu plan hotărât în chestiuni de școlă!

Cu inima deschisă și cu mintea concentrată să căutăm fiecare, să intrăm în taina cea adevărată a problemei învățământului nostru școlar; să ne dăm și seama și silința, ca să înaintăm progresul școlii noastre în spiritul bisericii. Aceasta se și poște, atât în școlă, cât și afară de școlă. — Educațiunea morală depinde foarte mult, după cum se știe, dela dispozițiile înăscute ale copiilor și dela procedura educativă a părinților, cari stăpănesc deosebi puterea de a planta moravuri în copiii lor. Ori cât de îngrijită ar fi educațiunea morală din școlă, trebuie să constatăm, că școlă, în privința acesteia, nu poște arăta rezultate în măsura recerută. Nu poște, căci școlă nu are nici timpul necu ocașunea recerută, ca să deprindă în măsura de lipsă lucrări și fapte morale, fără de cari însă nu se poște desvolta și cultiva conștiința morală.

Faptele morale formeză materialul, din care se subtrag elementele constitutive ale conștiinței morale. Și pentru a deprinde pe copil la săvârșirea faptelor bune, e familia cu mult mai mult chemată, decât școlă, familia are cu mult mai mare putere decât școlă.

Dar altcum se face dezvoltarea spiritului în direcțiunea bisericescă. În scopul dezvoltării spiritului în direcțiunea această se recere o cultură mai ideală, cea ce școlă o și poște face cu succes.

Dacă nu ne poște da școlă rezultate mai simțite pe terenul moral, e de scusat, căci prea mulți și puternici factori esteri o împedecă, dar dacă nu ne califică școlari cu deplină conștiință față de biserică noastră națională, dacă nu ne dă omienii, în a căror inimă se fie întărite ideile profesate de biserică noastră, decât nu ne cresce inimă identificate cu inima bisericii noastre, școlă nu mai poște fi scusată, ea nu are sensul recerut de existență.

În privința asta însă, de sine se înțelege, învățătorimea trebuie să fie exemplu. Să se alipescă înainte de toate ea, cu trup și cu suflet, de biserică și de instituțiunile ei.

Conferințele învățătoresci sunt un mijloc bun dat de biserică și conduse de biserică.

Învățătorimii noastre din acest cerc îi incumbă deci datorința, de a lucra, de a da tot spriginul, ca să facem aici în fiecare un focal vîu produs de sufletele și inimile unei părți și însemnate și alese din învățătorimea noastră românească, să facem un focal, din care să luăm în fiecare an câteceva bun și sănătos, și la care să ne înălțăm în fiecare an inimile noastre întru prosperarea școlii noastre și realizarea cât mai deservită a scopului, a problemei sale.

Mulți dintre DVoștre, vor fi având, adevărat, și priceperea și însuflețirea recerute întru realizarea scopului școlii, dar în privința asta trebuie să căutăm, ca binele să-l generalisăm, să se producă o unitate de gândire și simțire.

Deaceia și avem toți datorințe față de aceste conferințe.

Mi-am permis, să ve atrag atențiunea asupra acestor principii, pentru ca reproducă în conștiințele DVoștră, să vă dați silința și în decursul acestei sesiuni a conferințelor noastre, de a ve desvolta ideile, ținând seama de scopul și problema școlii noastre.

Avem obiecte importante puse pentru conferințe de acum. Timpul a fost foarte scurt pentru ca cei însărcinați cu studiarea lor, precum și DVoștră să vă ocupați mai mult. Ne vom ocupa însă de ele încât e posibil. Progresul nu merge repede înainte. Ce facem însă, să fie progres real.

Dău să ne deie înțelepciune și putere, ca să ne putem face datorința.

Cu acestea declar conferința de azi deschisă.

Noutăți.

Alte două sute școle populare de stat! Ministrul Wlassics, cum spun foile unguresci, în cursul anului viitoriu va organiza două sute de școle populare de stat nou. Ministrul plănuiesc a înființa cu totul două mii de școle populare de stat în curs de circa cinci ani. Dintre aceste însă va ridica deocamdată „numai” 200!

Conferința interparlamentară. Știe că conferința interparlamentară de pace era să se ție la Bern. După-ce însă Helvetia e și ea într-o agitație mare în urma întâmplării cu asasinarea împărătesei pe pământul ei, conferința, care vrea să felicite pe Țar pentru Manifestul său de pace, s'a hotărât a se ținea în Bruxelles.

O deputație va duce adresa la Țar. Conferința ve hotări locul proximei sale adunări, care va fi, foarte probabil, Bucureștii.

Aniversarea luării Griviței. Cu ocașia serbării zilei de 30 August, d. general Berendei, ministru de războiu, a adresat M. Sale Regelui la Ragaz, felicitări în numele armatei. M. S. Regele a bine-voit a da următorul răspuns:

„Mulțumesc din tot sufletul pentru felicitările așa de bine simțite ce mi exprimați în numele iubitei mele armate, pentru fericirea și propășirea căreia fac neîncetat cele mai căldurose urări!”

Cas de mōrte. Afăm cu durere trecerea din viață a protonotariului comitatului Sibiu, Corneliu Tobias, întâmplată în 3 a lunii curente. Rēposatul a funcționat în calitate de protonotariu în acest comitat preste 20 de ani.

Fie-i țărână ușoră.

„Frankfurter Zeitung” oprit de a intra în Austria! Guvernul austriac a retras debitul postal foii din Germania „Frankfurter Ztg.” Cauza — după foile vienez — e articolul numitei foi despre împărătesa Elisabeta, în care se spune că ungurii o adora, vienezii însă mai puțin, căci lor le trebuie o Suerană, care să trăiescă totdeauna între ei și să stea de vorbă acolo cu trecătorii. Împărătesa Elisabeta însă nu făcea lucrul acesta, pentru că ea, spune „Frankf. Zt.” era o ființă mândră, aristocratică.

Eroul panamei mici din Arad — nebun. Afăm din foile unguresci, că Bács Nandor, fostul cassar al oficiului de dare din Arad, eroul defraudării de nouăzeci de mii fl., a cărui proces s'a fost pertractat acolo nu de mult, — a fost pus sub observație. Medicii l-au „declarat” Mercuri de „nebun”, căruia defraudarea „nu i-se poște impută”...

Mai și ceva!

Un triumf al Croaților cu limba lor. Până acum limba și literatura croată se propunea la universitatea din Budapesta numai ca studiu extra-ordinar. Acum însă ministrul unguresc de culte și instrucțiune publică a declarat catedră pentru limba și literatura croată de catedră ordinară, fiind numit profesor d-l Dr. Ed. Margalits, care a funcționat și până acum ca profesor extra-ordinar.

Tren bulgar oprit de-a intra în Constantinopol. În 20 a lunii curente o grupă de Bulgari voia să călătorească la Constantinopol, pentru a asistă la sfintirea bisericii bulgare de acolo. Sultanul însă a oprit intrarea trenului bulgar în capitala sa, justificându-și dispoziția cu antagonismul confesional dintre Greci și Bulgari, ceea-ce ar pute da ansă la tulburări în Constantinopol. Acum Bulgarii plănuiesc o altă escuzie la Constantinopol, sub formă de voiaj de turiști.

Afacerea Dreyfus. Noul ministru de războiu Zurlinden și-a comunicat zilele aceste opinia sa consiliului de ministri. Zurlinden e împotriva revizuirii procesului, întocmai ca și presedintele Faure. Se susține înlocuirea lui, că pricina înțelșurării visei ar fi faptul, că Rusia e compromisa în afacere, și că colonelul Henry a comis falsificarea, pentru a abate bănuiala iscată față de Rusia. — Se așteaptă acum dispozițiile ce va luă primministrul Brisson.

